

«ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ»

Հայ-Ռուսական համալսարանի
գիտության գծով պրոռեկտոր
Վ.գ.դ., պրոֆեսոր

Պ.Ս. Ավետիսյան

«08» սեպտեմբերի 2022թ.

ԿԱՐԾԻՔ

Տաթևիկ Գրիգորի Վարդանյանի «Աշխատուժի միգրացիայի կարգավորման հիմնախնդիրները Եվրասիական տնտեսական միությունում (Հայաստանի Հանրապետության օրինակով)» թեմայով ատենախոսության վերաբերյալ՝ ներկայացված Ը.00.06 – «Միջազգային տնտեսագիտություն» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար

Ատենախոսությունը քննարկվել է Հայ-Ռուսական համալսարանի «Էկոնոմիկայի և ֆինանսների» ու «Տնտեսագիտության տեսության և անցումային շրջանի տնտեսության հիմնախնդիրների» ամբիոնների 2022 թվականի սեպտեմբերի 08-ի համատեղ նիստում (արձանագրություն թիվ 08-22):

Մասնակցում էին՝

Սանդղյան Էդվարդ Մարտինի՝ տնտեսագիտ. դոկտոր, պրոֆ., **Ներսեսյան Կարեն Վասիլիի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ, **Ոսկանյան Մարիամ Համբարձումի՝** տնտեսագիտ. դոկտոր, դոցենտ, «Էկոնոմիկայի և ֆինանսների» ամբիոնի վարիչ, **Չախոյան Էլիզա Միքայելի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ, **Կարապետյան Էդգար Գագիկի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ, **Պետրոսյան Իրինա Բորիսի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ (**գրախոսող**), «Տնտեսագիտության տեսության և անցումային շրջանի տնտեսության հիմնախնդիրների» ամբիոնի վարիչ, **Ավետիսյան Անի Գրիգորի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ (**գրախոսող**), **Սարգսյան Ռուզաննա Աշոտի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, ավագ դասախոս, **Տիգրանյան Վարսիկ Իշխանի,** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ, **Մնացականյան Լիդա Արմենի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, ավագ դասախոս, **Հակոբյան Էսթեր Աշոտի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, ավագ դասախոս, **Հակոբյան Արմինե Արզումանի՝** ավագ դասախոս, **Ավետիսյան Լարիսա Աշոտի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, ավագ դասախոս, **Աղաջանյան Արմինե Վլադիմիրի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ, **Գալստյան Անի Համլետի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, դոցենտ, **Պետրոսյան Գարիկ Արմենակի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, ավագ դասախոս, **Պետրոսյան Հեղինե Գագիկի՝** տնտեսագիտ. թեկնածու, ավագ դասախոս, **Նաշիկյան Լիլիա Աշոտի՝** դասախոս, **Սարգսյան Լիլիթ Կարենի՝** դասախոս, **Կարապետյան Անուշ Արմենի՝** ասիստենտ:

ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

21-րդ դարը կարելի է բնորոշել որպես շարժունակության ժամանակաշրջան, իսկ դրա կարևորագույն դրսևորումներից մեկն այսօր աշխատուժի միգրացիան է, որը եղել և մնում է մարդկության զարգացման պատմության անքակտելի բաղադրիչը: Ժամակակակից համաշխարհային տնտեսության հիմնական բնորոշիչները տնտեսական գործընթացների և դրանց դրսևորման ձևերի ազատականացումն են, կապիտալի և տեխնոլոգիաների անընդհատ ավելացող հոսքերը, որոնց առավելագույն արդյունավետությունն ապահովողը մարդիկ են: Այս պարագայում, մարդկանց տեղաշարժի՝ միգրացիայի ուսումնասիրությունն ու խնդիրների վերհանումն առավել քան արդիական է: Ժամանակակից աշխարհում միգրացիայի մասշտաբներն ու ընդգրկումը բերել է նրան, որ տարբեր հարթակներից պարբերաբար բարձրաձայնվում են միգրացիոն հոսքերի կանոնակարգման և կառավարման հրամայականները, որոնք մարտահրավեր են դարձել ինչպես միգրանտների ծագման, այնպես էլ նպատակակետերկրների համար:

Ընդհանրապես աշխատուժի միգրացիան բավական լուրջ մարտահրավեր է Հայաստանի համար, որտեղ անկախացմանը հաջորդող 30 տարիների ընթացքում հիմնականում առկա է բացասական հաշվեմնացորդ: Հայաստանի բնակչությունը դրսևորում է միգրացիոն ուրույն և հետաքրքիր վարքագիծ: Բազմաթիվ տեսաբաններ ու հետազոտողներ փորձել են բացատրել և հասկանալ այդ վարքագիծը ձևավորող հիմնական դրդապատճառները: Հայաստանի բնակչության միգրացիոն վարքագծի պատճառների վերլուծությունը բավական համակարգային մոտեցում է պահանջում և, ընդհանուր առմամբ, այն կարելի է դասակարգել երկու խոշոր խմբերում՝ տնտեսական և ոչ տնտեսական շարժառիթներ: Մինչև 2020 թվականը ՀՀ միգրացիոն համայնապատկերը հիմնականում լրիվ այլ՝ սոցիալ-տնտեսական ուղղվածության էր: 2020 թվականի սկզբին COVID-19 համավարակի տարածումը, սեպտեմբերի 27-ին Թուրքիայի աջակցությամբ Ադրբեջանի կողմից Արցախի և Հայաստանի նկատմամբ սանձաձերձված 44-օրյա պատերազմը (Արցախյան 3-րդ պատերազմ), դրան հաջորդած՝ նոյեմբերի 11-ի հայտարարությունը, 2021 թվականի հունիսի 20-ին ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ խորհրդարանական ընտրությունները, Ադրբեջանի ԶՈւ ներթափանցումը ՀՀ

ինքնիշխան տարածք և մինչև այս պահը շարունակվող սահմանային լարվածությունը նոր իրականություն են ձևավորել ՀՀ միգրացիոն գործընթացներում, որի ընդգրկման շրջանակն ու զարգացման հնարավոր միտումները Հայաստանի համար ապաքնակեցման լուրջ մարտահրավերներ են դարձել: Եթե մինչև պատերազմը միգրանտների հիմնական մասի մղումները սոցիալ-տնտեսական համապարփակ խնդիրների արձագանք էին, ապա հիմա միգրացիոն գործընթացները Հայաստանում ստացել են առավել սուր անվտանգության հնչերանգ: Մյուս կողմից, «ուղեղների արտահոսքը» վտանգում է երբևէ նորարար և գիտելիքահեն տնտեսություն ունենալու հայաստանյան հեռանկարները:

2015 թ. Հայաստանի անդամակցությունը Եվրասիական տնտեսական միությանը (ԵԱՏՄ) ձևավորել է նոր ինստիտուցիոնալ փոփոխությունների անհրաժեշտություն: Ինտեգրացիոն միավորումն անդամ երկրներին հնարավորություն է տալիս օգտվել ընդհանուր շուկայի առավելությունից, ինչը կարող է դառնալ և՛ հնարավորություն, և՛ սպառնալիք Հայաստանի համար: Այս համատեքստում, աշխատուժի միգրացիայի կարգավորման մեխանիզմների հստակեցումն օրակարգային է ինչպես ամբողջ ԵԱՏՄ-ի, այնպես էլ հենց Հայաստանի համար, որն ինտեգրացիոն միավորմանն աշխատուժ «ներարկող» երկրներից մեկն է:

Վերոհիշյալ հարցադրումների քննարկմանն ու որոշակի առաջարկությունների մշակմանն է նվիրված Ը.00.06 – «Միջազգային տնտեսագիտություն» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ներկայացված Տաթևիկ Վարդանյանի ատենախոսությունը: Ներկայացված հիմնախնդիրներով էլ պայմանավորված են թեմայի ընտրությունն ու արդիականությունը:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ատենախոսության հիմնական նպատակը ԵԱՏՄ-ում և, հատկապես, Հայաստանում, աշխատուժի միգրացիայի կարգավորմանն առնչվող խնդիրների սահմանումն ու լուծման հնարավոր արդյունավետ ուղիների բացահայտումն է: Այդ նպատակին հասնելու համար առաջադրվել և լուծվել են հետևյալ խնդիրները.

- ✓ ուսումնասիրել մասնագիտական գրականության մեջ առկա՝ աշխատուժի միգրացիայի տեսամեթոդական հիմքերը և տալ դրանց արդիականության գնահատականները,
- ✓ վերլուծելով միջազգային կազմակերպությունների վիճակագրական տեղեկատվական տվյալները՝ գնահատել աշխատուժի միջազգային միգրացիայի մասշտաբները, միտումները, դրսևորման առանձնահատկություններն ու ընդգրկման շրջանակներն ամբողջ աշխարհում,
- ✓ հիմք ընդունելով աշխատուժի միջազգային միգրացիայի սոցիալ-տնտեսական բնույթը՝ հետազոտել դրա ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության վրա,
- ✓ հետազոտել աշխատուժի միգրացիայի միջազգային, տարածաշրջանային և պետական կարգավորման ինստիտուցիոնալ հիմքերը՝ ուսումնասիրելով միջազգային փորձը և Հայաստանում դրա տեղայնացման հնարավորությունները,
- ✓ վերլուծել ԵԱՏՄ երկրներում միգրացիոն գործընթացները՝ գնահատելով դրանց ազդեցությունն անդամ երկրների ժողովրդագրական իրավիճակի վրա,
- ✓ հենվելով առկա հետազոտությունների վրա՝ վեր հանել Հայաստանից դեպի ԵԱՏՄ մյուս երկրներ միգրացիան պայմանավորող հիմնական գործոնները,
- ✓ գնահատել ԵԱՏՄ երկրների տնտեսությունների մրցունակության վրա աշխատուժի միգրացիայի ազդեցությունը՝ հաշվի առնելով անդամ երկրների հիմնական սոցիալ-տնտեսական ցուցանիշները,
- ✓ հաշվի առնելով ԵԱՏՄ անդամակցության արդյունքում ի հայտ եկած փոփոխությունները՝ գնահատել հայաստանյան միգրացիոն քաղաքականության հիմնական խնդիրները և ներկայացնել լուծման հեռանկարները,
- ✓ բացահայտել Հայաստանի միգրացիոն քաղաքականության բարելավման ուղիները, ինչպես նաև կանխատեսել եվրասիական ինտեգրման քաղաքականության զարգացման հեռանկարները:

ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ՆՈՐՈՒՅԹԸ

Ատենախոսության շրջանակներում իրականացված ուսումնասիրության հիման վրա ստացվել են տեսական, մեթոդական և գործնական նշանակություն ունեցող մի շարք արդյունքներ, որոնցից գիտական նորոյթն արտացոլող հիմնական դրույթներն են.

- հիմք ընդունելով 1970-2020 թթ. տվյալները՝ բացահայտվել են համաշխարհային տնտեսական աճի, միջազգային դրամական փոխանցումների, զարգացման նպատակով ստացված դրամական օգնությունների միջև փոխկապվածությունները, առանձին տնտեսաչափական մոդելների հիման վրա գնահատվել են աշխարհի մակարդակով դրամական փոխանցումների և կրթական մակարդակի, ինչպես նաև ՕՈՒՆ-ների զուտ ներհոսքի, դրամական փոխանցումների և զբաղվածության մակարդակի միջև կոռելյացիոն կապերը,
- Հայաստանի բոլոր մարզերի տնային տնտեսությունների շրջանակներում իրականացված սոցիոլոգիական հարցումների միջոցով բացահայտվել են երկրից դեպի ԵԱՏՄ երկրներ միգրացիոն հոսքերի ընդլայնման միտումների հիմնական դրդապատճառները և խնդիրները, տրվել են դրանց քանակական գնահատականները,
- Գնահատվել է ԵԱՏՄ երկրների տնտեսությունների վրա աշխատուժի միգրացիայի ազդեցության շրջանակը՝ բացահայտելով միգրացիայի համատեքստում տնտեսական գործընթացների և ցուցանիշների (տնտեսական աճ, ֆիզիկական անձանց դրամական փոխանցումներ, գործազրկության և աղքատության մակարդակներ, նվազագույն ու միջին ամսական անվանական աշխատավարձեր) միջև առկա փոխառնչությունները,
- ԵԱՏՄ շրջանակներում մշակվել են միգրացիոն հոսքերի կարգավորման ինստիտուցիոնալ մեխանիզմներ՝ վեր հանելով ոլորտի կարգավորումը խոչընդոտող հիմնական խնդիրներն ու առաջադրելով ԵԱՏՄ միգրացիոն քաղաքականության բարեփոխման հիմնուղիներն ու դրանց ազդեցության հնարավոր սցենարները:
- Հայաստանում միգրացիոն քաղաքականության գործընթացների կատարելագործման համար բացահայտվել և հիմնավորվել են միգրացիոն քաղաքականության մշակման և կիրառման թիրախային մոտեցումները՝ ներգաղթի խթանման և ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավման համատեքստում:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԳԻՏԱԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ատենախոսությունում ՀՀ տնտեսության վրա աշխատուժի միջազգային միգրացիայի ազդեցության գնահատման քանակական և որակական վերլուծությունների արդյունքները, ինչպես նաև միգրացիոն քաղաքականության ուղղությամբ առաջարկվող լուծումները կարող են օգտակար լինել հետագա տնտեսական քաղաքականության մշակման համար: ԵԱՏՄ շրջանակներում միգրացիոն հոսքերի կարգավորման մեխանիզմների արդիականացումը ու ներուժի ամբողջական բացահայտումը, աշխատուժի միգրացիայի կարգավորման արտասահմանյան փորձի՝ ՀՀ-ում և ԵԱՏՄ-ում տեղայնացման հնարավորություններն առանցքային կարևորության հարցեր են ինտեգրացիոն միավորման կայացման, տնտեսական գործընթացների և դրսևորումների արդյունավետության բարձրացման տեսանկյունից:

Ատենախոսության որոշ տեսական և գործնական արդյունքներ կարող են կիրառական նշանակություն ունենալ նաև հիմնախնդիրն ուսումնասիրող տնտեսագետների, պետական կառավարման մարմինների արտաքին տնտեսական հարաբերությունների գծով պատասխանատուների, ոլորտին առնչվող մասնավոր կառույցների, ինչպես նաև այլ շահագրգիռ անձանց համար:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԾԱՎԱԼԸ ԵՎ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Ատենախոսությունը բաղկացած է ներածությունից, երեք գլխից, եզրակացություններից, օգտագործված գրականության ցանկից և հավելվածից: Ատենախոսությունը շարադրված է 172 էջի վրա՝ ներառյալ օգտագործված գրականության ցանկը (առանց հավելվածների):

ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ատենախոսության առաջաբանում հիմնավորված է թեմայի արդիականությունը, ներկայացված են հետազոտության նպատակներն ու խնդիրները, ուսումնասիրության օբյեկտը և առարկան, հետազոտության տեսամեթոդաբանական ու տեղեկատվական հիմքերը, հիմնական գիտական արդյունքներն ու նորույթը, արդյունքների գործնական նշանակությունը.

հետազոտության փորձարկումը և հրապարակումները, ինչպես նաև հետազոտության կառուցվածքը:

Ատենախոսության առաջին՝ **«Աշխատուժի միջազգային միգրացիան՝ որպես համաշխարհային տնտեսության զարգացման գործոն»** գլխում ներկայացվել է աշխատուժի միջազգային միգրացիայի տեսամեթոդաբանական հիմքերը և տնտեսագիտական բովանդակությունը, գնահատվել է աշխատուժի միջազգային միգրացիայի ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության վրա, ինչպես նաև ուսումնասիրվել է աշխատուժի միգրացիայի միջազգային, տարածաշրջանային և պետական կարգավորման մեխանիզմները:

Ատենախոսության երկրորդ **«ՀՀ միգրացիոն քաղաքականությունը ԵԱՏՄ անդամակցության համարեքստում»** գլխում ուսումնասիրվել են աշխատուժի միգրացիոն գործընթացները ԵԱՏՄ երկրներում: Բացի դրանից, իրականացվել է Հայաստանի միգրացիոն իրավիճակի համապարփակ վերլուծություն, ինչպես նաև քննարկվել են դեպի ԵԱՏՄ երկրներ միգրացիան պայմանավորող հիմնական գործոններն ու խնդիրները ՀՀ-ում: Մանրամասն նկարագրվել են միգրացիոն հոսքերի կարգավորման ինստիտուցիոնալ հիմքերը ԵԱՏՄ-ում, ինչպես նաև իրականացվել ԵԱՏՄ երկրների տնտեսությունների համեմատական վերլուծությունը միգրացիոն գործընթացների համատեքստում:

Ատենախոսության երրորդ **«ԵԱՏՄ միգրացիոն քաղաքականության բարելավման հիմքերը և ՀՀ միգրացիոն քաղաքականության հեռանկարները»** գլխում ներկայացվել է ԵԱՏՄ միգրացիոն քաղաքականության բարեփոխումների հիմնուղիները: Իրականացվել է նաև ՀՀ միգրացիոն հիմնախնդիրների գործոնային հետազոտություն, ինչպես նաև բացահայտվել են ՀՀ միգրացիոն քաղաքականության բարելավման հնարավորությունները:

Ատենախոսության **«Եզրակացություններ»** բաժնում շարադրվել են հետազոտության ուսումնասիրություններին և գնահատականներից բխող հիմնական եզրահանգումները և առաջարկությունները:

ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ատենախոսությունում առկա են մի շարք թերություններ, որոնց մեջ կարևորում ենք առանձնացնել հետևյալները՝

1. Աշխատանքը զգալիորեն կշահեր, եթե հեղինակը ուսաստանյան և արտասահմանյան հեղինակների աշխատություններից բացի, ավելի շատ ուսումնասիրեր հայկական հեղինակների աշխատությունները և վերլուծությունները թեմայի վերաբերյալ:
2. Աշխատանքն ավելի կշահեր, եթե ներկայացվեր նաև ԵԱՏՄ անդամ մյուս երկրների ժողովրդագրական իրավիճակի նկարագրությունը (բացի Հայաստանից, որի վերաբերյալ վերլուծությունն առկա է):
3. Ատենախոսության մեջ որոշակի անդադարձ է կատարվել ուս-ուկրահինական հակամարտությանը և դրա ազդեցությանը ՀՀ միգրացիոն համայնապատկերի վրա, սակայն այս ուղղությամբ ցանկալի կլիներ իրականացնել առավել հանգամանալի ուսումնասիրություն:
4. Ատենախոսության «Եզրակացություններ» հատվածում հատուկ առանձնացված չէ առաջարկությունների հատվածը՝ դրանք ներկայացված են ընդհանրական տվյալ բաժնում:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Նշված դիտողությունները չեն նվազեցնում հետազոտության արդյունքների տեսական ու կիրառական նշանակությունը:

Տաթևիկ Գրիգորի Վարդանյանի «Աշխատուժի միգրացիայի կարգավորման հիմնախնդիրները Եվրասիական տնտեսական միությունում (Հայաստանի Հանրապետության օրինակով)» թեմայով թեկնածականատենախոսությունը ինքնուրույն և ամբողջական հետազոտություն է, որում դրվաժ նապատակը և խնդիրների լուծումը միգրացիոն հոսքերի կարգավորման ոլորտում արդյունավետ պետական քաղաքականության մշակման և իրականացման համար շատ կարևոր են և անհրաժեշտ:

Հեղինակի կողմից կատարվել է թեմայի վերաբերյալ որակյալ համապարփակ վերլուծություն, ուսումնասիրված և վերամշակված են մեծ քանակով տեսական և կիրառական աշխատություններ ուսումնասիրվող թեմայի վերաբերյալ: Նկատելի է նաև, որ հեղինակն ուսումնասիրել և վերլուծել է ԵԱՏՄ շրջականերում միգրացիոն հոսքերը, դրանք կարգավորման անհրաժեշտությունը, հատկապես Հայաստանի համատեքստում: Հեղինակը տիրապետում է ուսումնասիրվող թեմայի առանձնահատկություններին ու խնդիրներին, ունի վիճակագրական տվյալների հետ աշխատելու կարողություն, գիտահետազոտական տարբեր մեթոդների կիրառմամբ կարողացել է հանգել միգրացիայի կարգավորման անհրաժեշտությունը հիմնավորող նշանակալի եզրակացությունների:

Հետազոտության հիմնական արդյունքները հրապարակվել են 12 գիտական հոդվածներում: Ատենախոսության սեղմագիրը համապատասխանում է ուսումնասիրության բովանդակությանը և արտացոլում է աշխատանքի կարևոր դրույթներն ու արդյունքները:

Հեղինակի կողմից մշակված առաջարկություններն ու հիմնական եզրահանգումները, մասնավորապես ԵԱՏՄ շրջանակներում միգրացիոն հոսքերի ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների, դրանց իրականացմանը խոչընդոտող խնդիրների, ԵԱՏՄ երկրների տնտեսությունների վրա ազդեցության շրջանակի, Հայաստանում միգրացիոն քաղաքականության կատարելագործման ուղղությամբ անհրաժեշտ աշխատանքների վերաբերյալ կարող են օգտագործվել հետագա տնտեսական քաղաքականության մշակման համար:

Ատենախոսության որոշ տեսական և գործնական արդյունքներ կարող են կիրառական նշանակություն ունենալ նաև հիմնախնդիրն ուսումնասիրող տնտեսագետների, պետական կառավարման մարմինների արտաքին տնտեսական հարաբերությունների գծով պատասխանատուների, ոլորտին առնչվող մասնավոր կառույցների, ինչպես նաև այլ շահագրգիռ անձանց համար:

Այսպիսով, Տաթևիկ Գրիգորի Վարդանյանի «Աշխատուժի միգրացիայի կարգավորման հիմնախնդիրները Եվրասիական տնտեսական միությունում (Հայաստանի Հանրապետության օրինակով)» թեմայով թեկնածուական ատենախոսությունը համապատասխանում է ՀՀ «Գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի» 6-րդ և 7-րդ կետերին, ինչպես նաև ՀՀ

ԲՈԿ-ի կողմից թեկնածուական ատենախոսություններին ներկայացվող պահանջներին, իսկ հեղինակն արժանի է տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը՝ ներկայացված Ը.00.06. – «Միջազգային տնտեսագիտություն» մասնագիտությամբ:

Նիստի նախագահ՝
Հայ-Ռուսական համալսարանի
«Էկոնոմիկայի և ֆինանսների» ամբիոնի պրոֆեսոր,
տնտ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր՝

Է. Մ. Սանդոյան

Հայ-Ռուսական համալսարանի
«Էկոնոմիկայի և ֆինանսների» ամբիոնի վարիչ,
տնտ. գիտ. դոկտոր, դոցենտ՝

Մ. Շ. Ոսկանյան

Հայ-Ռուսական համալսարանի
«Տնտեսագիտության տեսության
և անցումային շրջանի տնտեսության հիմնախնդիրներ»
ամբիոնի վարիչ, տնտ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ՝

Ի. Բ. Պետրոսյան

Հայ-Ռուսական համալսարանի
«Մաթեմատիկական մեթոդները և տեղեկատվական
Տեխնոլոգիաները տնտեսագիտության մեջ և բիզնեսում»
Ամբիոնի վարիչ, տնտ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ՝

Ա. Գ. Ավետիսյան

Հայ-Ռուսական համալսարանի
գիտական քարտուղար,
բան. գիտ. թեկնածու՝

Ռ. Ս. Կասաբաբովա